

Tanulói portfólió – Módszertani szempontok

A **portfólió** a tanulóink munkáinak rendszerezett gyűjteménye, amely reprezentálja egy adott tanulási időszak teljesítményeit, alkotásait. A módszer rendkívül hatékonyan segíti a tanulási folyamatot, mivel nem csupán a pillanatnyi teljesítményről ad visszajelzést, hanem áttekinthetővé teszi a diákok számára a teljes tanulási folyamatot. A portfólióba a diák befűzheti egyrészt az kitöltött és értékelt tanórai feladatlapokat, másrészt gyűjtőmunkaszerűen önállóan is gyarapíthatja azt. Az önállóan bekerülő tartalmak mellé érdemes rövid magyarázatot kérni: Miért került be, miért tartotta fontosnak az adott munkát a tanuló. A portfóliókészítést el kell sajátítaniuk a diákoknak, amire az egyetlen út, ha készítenek ilyet. A portfólióban elvárt összetevőket a korosztályhoz igazítottan kell tudunk meghatározni. Egyértelműnek kell lennie, milyen elemeket kell tartalmaznia, melyek lehetnek választható elemek. Az értékelését több kritérium mentén ellenőrző listával, pontszámokkal vagy értékelőskálával is megoldhatjuk.

Lényeges, hogy a portfólió elkészítésével a tanuló rendszerezze és válogassa a munkáit annak érdekében, hogy a tanulását és egyéni fejlődését mutassa be. Ez megkönnyíti a mi munkánkat is, hiszen jelentősen lecsökkenti a portfóliók áttekintésével és értékelésével eltöltött időt. Ebből fakadóan, a portfólió nem az összes elkészült munka összefűzését jelenti.

A portfólió tartalmai lehetnek például:

- tesifüzet, TESI napló,
- tanult mozgásformák végrehajtásának kisfilmjei, akár a fejlődés bemutatásával és a gyakorlási folyamat dokumentálásával,
- tanult ismeretek gyakorlatban, mozgásban történő megjelenítése,
- fényképek, rajzok,
- újságcikkek, videók,
- feladatlapok, dolgozatok,
- élménybeszámolók,
- fittségi eredmények és fizikai aktivitási naplók,
- projektdokumentumok, egy-egy tanulói projektben betöltött szerep megjelenítése,
- iskolán kívüli tevékenységek bemutatása,
- értékelési feladatok,
- esszék, elemzések, fogalmazások a testnevelés és sport világából,
- önreflexiók.

Az otthonról érkező tartalmak mennyiségére azonban oda kell figyelni. Hajlamosak a gyerekek túlteljesíteni a gyűjtőmunkát, ami jelentősen megnövelheti – fölöslegesen – a dossziéjuk méretét, oldalszámát. A portfólió tartalmának érdekesebbé tétele érdekében érdemes például olyan feladatokat becsempészni, mint: a kedvenc tesiórai feladatok...; amiben a legügyesebb vagyok...; a legfontosabb, amit tesiórán megtanultam...; amiben a legtöbbet fejlődtem...

A portfóliókészítés komoly gondolkodást, tervezést és időráfordítást igényel a tanulók és pedagógus részéről egyaránt. Technikailag fontos, hogy a portfóliók hozzáférhetőek legyenek, amihez érdemes összekapcsolható dossziékat rendszeresíteni. Ebbe lehet folyamatosan gyűjteni az anyagokat. Felső tagozatban és középiskolában a digitális lehetőségek kihasználásával digitális portfóliót is kérhetünk. A digitális portfólió az elkészült munkák digitalizációját vagy már eleve digitálisan történő elkészítését igényli. Javasolt bemutatót kérni a portfólióból, amelyre jó eszköz a diasor vagy prezi, fényképsorozat,

videódokumentáció készítése. A digitális portfólió előnye még, hogy az időről időre bővíthető, és online felületre történő feltöltéssel nem veszhet el.

Ahogy bármilyen értékelési formát, úgy a portfólió tartalmi elemeit is meg kell előre tervezni. A célszerű használat érdekében Davies (2000) nyomán a következőket javasoljuk:

- Maradj a portfólió eredeti céljánál!
- A portfóliókészítés folyamata legyen egyszerű, kezdj kevés tartalommal egy-egy szűkebb témakörre koncentrálni!
- Nincs egyféle megoldás a portfóliókészítésben. Próbáld a neked megfelelő módot megtalálni!
- Az írott anyagok mellett tartalmazhat digitális anyagokat is.
- Kérdezd meg a gyerekeket miért pont az adott dolgot választotta a portfóliójához!
- Biztosíts önállóságot a gyerekeknek! A portfólió az ő tanulási folyamatuk dokumentálása.

A portfólió alkalmazása a tanítók számára sokkal egyszerűbb feladat, mint a testnevelőknek. Ennek oka a tanított osztályok mennyisége. 1-1 osztály portfóliódossziéit sokkal könnyebb tárolni, és kezelni, mint 6-8 osztályét. Ebből fakadóan a portfóliókészítést érdemes 1-2 osztállyal kezdeni, illetve meghatározott évfolyamokon rendszeresíteni annak érdekében, hogy még kezelhető munkamennyiséget vállaljunk.

A portfólió szummatív értékelési célokra is felhasználható, amivel a félévi, év végi, vagy éveken átnyúló tevékenységét mutatja be a tanulóknak. A módszer a testnevelés-érettségi egy lehetséges és korszerű összetevőjét is kínálja.

Az értékelés kapcsán kiemelendő, hogy a portfólió egy folyamatosan bővülő kollekciónak, amelynek lehetnek olyan állomásai, ahol érdemes részértékelést tartani. A részértékelés segíti áttekinteni az adott tanegység során tanultakat, és felkészülni a következő tanegység feladataira. Ezzel elkerülhető, hogy csak egy nagyobb időszak végén (pl. félév vége vagy év vége) adjunk egy lezáró érdemjegyet a munkára. Az esetleges félreértések így már a folyamat közben kezelhetők, amivel a formatív értékelési funkció válik dominánssá.

A portfólió a szülők számára is látványos a testnevelésórakkal és a gyermekek tanulásának eredményességével kapcsolatban.

Javasolt adatgyűjtési eljárások

- ellenőrző lista
- értékelőskála
- értékelőtábla
- pontozás

Felhasznált Irodalom:

Davies, A. (2000). Seeing the results for yourself: A portfolio primer. *Classroom Leadership*, 3(5), 4-5.